

Karanlık Anlardaki Işık

Avraam, Yitshak veya Moşe değil de, özellikle Yaakov'u Yahudi halkının gerçek babası haline getiren nedir? Biz, "Yaakov'un cemaati", "Yisrael'in çocukları" olarak adlandırılırız. İsmi taşıdığımız kişi, Yaakov/Yisrael'dir. Yine de Yahudi yolculuğuna başlayan kişi Yaakov değil, Avraam'dır. Yaakov, Yitshak'ın Bağlanışı gibi bir sınavla yüzleşmemiştir. Halka Mısır'dan çıkışta liderlik etmemiş ve onlara Tora'yı getirmemiştir. Elbette, Avraam ve Yitshak'tan farklı olarak, Yaakov'un tüm çocukları bu inancın içinde kalmışlardır. Ama bu sadece, soruyu bir aşama öteye itmektedir. Avraam ve Yitshak'ın başarısız olduğu noktada Yaakov neden başarılı olmuştur?

Anlaşıldığı kadarıyla bu sorunun cevabı Vayetse ve Vayışlah *peraşalarında* yatmaktadır. Yaakov, evden uzakta, bir tehlikeden diğerine kaçtığı sırada, gece vakti yalnızken en büyük vizyonların geldiği kişiydi. Vayetse *peraşasında* Yaakov, Esav'dan kaçarken durup, sadece başını koyacak birkaç taşla geceyi geçirmekte ve bir aydınlanma yaşamaktadır:

Bir rüya gördü; ve işte – yeryüzüne sabitlenmiş ve başı göklere kadar erişen bir merdiven vardı ve Tanrı'nın melekleri onun üzerinde çıkıp iniyorlardı... Yaakov uykusundan uyandığında "A-Şem kesinlikle burada ve ben bunun farkında değildim!" diye düşündü. Korkmuştu. "Burası ne kadar da korku verici!" dedi. "Burası Tanrı'nın Evi'nden başka bir şey değil! Burası göklerin kapısı!" (Bereşit 28:12-17).

Vayışlah *peraşasında* Lavan'dan kaçarken ve Esav'la tekrar karşılaşma ihtimalinden dolayı dehşet içindeyken, gece vakti isimsiz bir yabancıyla tek başına güreşe tutuşmaktadır.

Adam "Artık ismin 'Yaakov' değil, Yisrael olacak, çünkü hem İlahi bir varlıkla hem de insanlarla mücadele ettin ve üstün geldin" dedi... Böylece Yaakov, "Tanrı'yı yüz yüze gördüm ve yine de hayatım bağışlandı" diyerek o yere Peniel adını verdi. (Bereşit 32:29-31)

Bunlar Yaakov'un hayatında belirleyici niteliğe sahip, manevi karşılaşmalardır, ama Yaakov'un her iki yönde de – hem geldiği yerde hem de gitmekte olduğu yerde – risk altında olduğu, belirsiz bir

boşlukta (ne bir başlangıç ne de bir varış noktası olan, arada bir yerde) meydana gelmektedir. Ama işte, Yaakov tam da bu azami zafiyet noktalarında Tanrı'yla karşılaşmakta ve yolculuğun tüm tehlikelerine rağmen devam etme cesaretini kendisinde bulmaktadır.

Yaakov'un Yahudi halkına miras bıraktığı kuvvet budur. Dikkate değer nokta, sadece ufacak bir halkın, diğer herhangi bir halkın sonunu işaretleyecek nitelikteki trajedileri – iki Bet-Amikdaş'ın yıkılışını, Babil ve Roma fetihlerini, Ortaçağ'ın sürgün, kovuluş, zulüm ve pogromlarını, on dokuzuncu yüzyıl Avrupa'sında antisemitizmin yükselişini ve Holokost'u – atlatabilmiş olmasından ibaret değildir; Yahudiliğin, her felaket sonrasında kendisini yenileyip, başarının yeni doruklarına tırmanmış olmasıdır.

Babil sürgünü sırasında Yahudilik, Tora'ya yönelik ilgi ve uğraşını derinleştirmiştir. Romalıların Yeruslayim'i yıkmasından sonra Yahudilik, Sözlü Tora'nın büyük yazınsal yapıtlarını üretmiştir: Midraş, Mişna ve Gemara. Ortaçağ boyunca Tora kanunu ve açıklamaları, şiir ve felsefe alanlarında şaheserler oluşturmuştur. Holokost'tan yalnızca üç yıl sonra, Yahudilerin, sürgünün en karanlık gecesinin ardından tarih sahnesine geri dönüşünü işaretleyen İsrail Devleti'nin kuruluşu ilan edilmiştir.

İlk Hahambaşı olduğum dönemde tıbbi bir muayeneden geçmem gerekmişti. Doktor bir yürüme bandı üzerinde yüksek bir tempoyla yürümemi talep etmişti. “Neyi test ediyorsunuz?” diye sordum ona. “Ne kadar hızlı yürüyebildiğimi mi, yoksa ne kadar uzun süreyle yürüyebildiğimi mi?” “Hiçbirini” diye cevap verdi. “Yürüme bandından indikten sonra nabzının normale dönmesinin ne kadar süre aldığını gözlemleyeceğim.” İşte, sağlığın, toparlanma gücüyle ölçüldüğünü o zaman keşfetmiştim. Bu herkes için doğrudur, ama liderler için ve bir liderler ulusu olan Yahudi halkı için (“Koenler krallığı” [Şemot 19:6] ifadesinin bu anlama geldiğine inanıyorum) iki kat doğrudur.

Liderler krizlere katlanır. Bu, liderliğin kaçınılmaz yanlarından biridir. 1957 ve 1963 yılları arasında İngiltere Başbakanı olan Harold Macmillian'a bu görevde geçirdiği zamanın en zorlu yanının ne olduğu sorulduğunda “Olaylar, sevgili evladım, olaylar” diye cevap vermiştir. Kötü şeyler meydana gelir ve bu olduğu zaman, başkalarının yataklarında rahatça uyuyabilmesi için, gerilimi lider çekmek durumundadır.

Liderlik, özellikle de ruha dair konularda, derinlemesine stresle doludur. Tanah'ta dört sima – Moşe, Eliyau, Yirmeyau ve Yona – devam etmektense fiilen ölmek için dua etmiştir. Bunun doğruluğu yalnızca uzak geçmişle sınırlı değildir. Abraham Lincoln derin depresyon nöbetleri yaşamıştır. Aynısı, bunu kendisinin “kara köpeği” olarak adlandıran Winston Churchill için de geçerlidir. Mahatma Gandhi ve Martin Luther King Jr.'nin her ikisi de ergenlik döneminde intihara teşebbüs etmiş ve yetişkinlik döneminde depresif rahatsızlıklar yaşamıştır. Aynısı, aralarında Mikelanj, Beethoven ve Van Gogh'un da bulunduğu birçok büyük yaratıcı sanatkâr için de doğrudur.

Acaba büyüklük mü insanı ümitsizlik anlarına sevk eder, yoksa ümitsizlik anları mıdır insanı büyüklüğe sevk eden? Acaba liderlik edenler kendi zamanlarının stres ve gerilimlerini içselleştirirler mi? Yoksa duygusal yaşamlarında strese alışkın olan kişiler sıra dışı yaşamlar sürerek rahatlama mı bulur? Şu ana kadar yazında buna verilmiş ikna edici hiçbir cevap yoktur. Ama Yaakov, duygusal

açından, en büyük sınavlar karşısında bile çoğunlukla sakin olan Avraam'dan da, özellikle içe dönük bir kişiliğe sahip olan Yitshak'tan da daha değişken bir kişiliğe sahipti. Yaakov korkuyordu; Yaakov seviyordu; Yaakov diğer atalarımıza göre sürgünde çok daha uzun bir süre geçirmişti. Ama Yaakov dayanmış ve sebat etmişti. Bereşit'teki tüm simalar içinde, Yaakov, badireleri atlatma konusunda en başarılı kişi olmuştur.

Badire atlatma ve toparlanıp tekrar kendine gelme kabiliyeti bir lider olmak için gereken niteliklerdendir. Bu gibi insanları diğerlerinden farklı kılan, risklerle dolu bir yaşam sürmeye gönüllü olmalarıdır. Bu konu üzerinde yapılmış en büyük konuşmalardan birinde Theodore Roosevelt şöyle demişti:

Eleştiren; güçlü insanın nasıl tökezlediğine veya eylemi gerçekleştirenin neyi daha iyi yapabileceğine işaret eden kişi değildir önemli olan. Övgü, fiilen arenada bulunan, yüzü tozla ve terle ve kanla kaplanmış olan adama; yiğitçe çabalayan, hata yapan, tekrar tekrar yetersiz kalan – çünkü hata ve yetersizliğin olmadığı bir çaba yoktur – ama gerçekten de eylemlerde bulunmak için gayret eden, büyük coşkular, büyük adanmışlıklar yaşamış, kendisini değerli bir dava için harcayan, en iyi halde nihayetdeki yüksek başarının zaferini bilen ve en kötü halde, şayet başarısız olursa – sırf şahsi yeri asla, ne zaferi ne de bozgunu tanımış o soğuk ve ürkek ruhların yanında olmasın diye – en azından büyük bir cesaret ortaya koyarken başarısız olan adama aittir.¹

Yaakov, Esav'ın rekabetine, Lavan'ın kinine, eşleri ve çocukları arasındaki gerginliklere, sevgili Rahel'inin erken vefatına ve en gözde oğlu Yosef'in – yirmi iki yıl boyunca – kaybına göğüs germiştir. Paro'ya “Hayatımın günleri az ve kötüydü” (Bereşit 47:9) demiştir. Yine de yol üstünde meleklerle “karşılaşmıştı” ve bu melekler ister onunla güreşiyor, isterse de göklere yükselen bir merdiveni tırmanıyor olsunlar, geceyi, dünyevi mevcudiyetin ötesine ait haleyle aydınlatmışlardı.

Denemek, düşmek, korkmak ve yine de yola devam etmek: bir lider olmak için gereken budur. İşte buydu Yaakov – hayatının en alçak cezirlerinde göklere dair en büyük vizyonları görmüş olan adam.

Şabat Şalom

1. Büyüklüğün insanı ümitsizlik anlarına sevk ettiğini düşünüyor musunuz? Ümitsizlik anlarının insanı büyüklüğe sevk ettiğini düşünüyor musunuz?

¹ Theodore Roosevelt, “Bir Cumhuriyette Vatandaş Olmak”, 23 Nisan 1910’da Sorbonne, Paris’te yaptığı konuşmadan.

2. Bu mesajı günümüzde hayatımıza nasıl uygulayabiliriz?
3. Tora'daki tüm anlatılar arasında, Yaakov'un hikâyesinde benzersiz olan nedir?

www.RabbiSacks.org   @RabbiSacks

The Office of Rabbi Sacks, PO Box 72007, London, NW6 6RW • +44 (0)20 7286 6391 • info@rabbisacks.org

© Rabbi Sacks • All rights reserved • Rabbi Sacks'in Ofisi Covenant and Conversation Trust tarafından desteklenmektedir